

АНАЛІЗ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Волинець В.І. – к.т.н., доцент; Гордополова Н.В. – к.е.н., доцент;

Гордополов В.Ю. – к.е.н., доцент

Вінницький інститут економіки ТНЕУ

Київський національний торговельно-економічний університет

Одним з шляхів удосконалення обліку, аналізу і аудиту господарської діяльності підприємств є використання автоматизованих обліково-аналітичних систем, застосування яких дозволяє підвищити якість, оперативність, точність й об'єктивність вихідної інформації та надати її у зручному для прийняття управлінських рішень вигляді.

Проблемам автоматизації обліку, аналізу і аудиту присвячено праці відомих вітчизняних вчених, таких як Бутинець Ф.Ф., Височан О.С., Гушко С.В. та інші, в яких розглядаються як теоретичні питання автоматизації, так і питання практичного застосування сучасних інформаційних систем обліку, аналізу та аудиту [1-4]. Однак, не зважаючи на це, актуальним є питання обґрунтованого вибору інформаційних систем, зокрема інформаційних систем оцінки фінансового стану підприємств.

Метою роботи є розробка рекомендацій щодо обґрунтованого вибору сучасних інформаційних систем оцінки фінансового стану підприємств. Для досягнення поставленої мети необхідно визначити можливості сучасних інформаційних систем щодо вирішення задач аналізу фінансового стану підприємств, а також основні переваги та недоліки цих інформаційних систем.

Аналіз фінансового стану підприємств здійснюється на підставі даних фінансової звітності підприємств і вимагає вирішення таких основних комплексів завдань:

- 1) аналіз динаміки змін та структури балансу підприємств;
- 2) аналіз ліквідності та платоспроможності підприємств;
- 3) аналіз фінансової стійкості підприємств;
- 4) аналіз операційної діяльності підприємств;
- 5) аналіз обертання активів і пасивів підприємств;
- 6) аналіз доходності і рентабельності діяльності підприємств;
- 7) аналіз ефективності використання капіталу підприємств.

Для вирішення цих завдань використовуються різноманітні інформаційні системи, які можна поділити на три групи:

- 1) інформаційні системи аналізу фінансового стану підприємств на базі універсальних табличних редакторів, таких як Microsoft Excel;
- 2) спеціалізовані інформаційні системи аналізу фінансового стану підприємств;
- 3) управлінські інформаційні системи, які містять модуль аналізу фінансового стану підприємств.

До першої групи інформаційних систем аналізу фінансового стану підприємств відносять інформаційні системи «Альт-Фінанси», «Фінансовий аналіз», «CfinFinAnalis». До другої групи інформаційних систем аналізу фінансового стану відносять інформаційні системи «Audit Expert», «ИНЕК-АФСР», «Майстер фінансів», «Фінансовий аналіз підприємства», «Фінансовий аналітик», «ФінЕкАналіз». До третьої групи інформаційних систем аналізу фінансового стану відносять інформаційні системи «1С: Управління виробничим підприємством», «Галактика».

Інформаційні системи аналізу фінансового стану, котрі належать до першої групи, зокрема система «Альт-Фінанси», дозволяють для визначених часових параметрів аналізу (інтервалу та кроку аналізу)

здійснити вертикальний та горизонтальний аналіз балансу та фінансових результатів підприємств; розрахувати фінансові коефіцієнти за методиками аналізу ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності, прибутковості, обіговості та інших; спрогнозувати майбутні значення фінансових показників; підготувати звіти з інформацією щодо фінансового стану підприємства. В якості додаткових можливостей вони забезпечують врахування інфляції при розрахунку фінансових показників, зміну валюти аналізу та звітності, коригування алгоритмів розрахунків. Основними перевагами цих систем є простота їх реалізації та можливість використання засобів табличного редактора Microsoft Excel. Основними недоліками цих систем є можливість використання лише реалізованих в системі форм з початковими даними (форм фінансової звітності) та обмежений склад методик фінансового аналізу. На сьогоднішній день в першій групі інформаційних систем аналізу фінансового стану відсутні системи, які враховують останні зміни в формах фінансової звітності України, що ускладнює або робить неможливим їх використання.

Інформаційні системи аналізу фінансового стану, котрі належать до другої групи, зокрема система «Audit Expert», забезпечують автоматичне перетворення даних фінансової звітності підприємств за різні періоди (відмінних форм звітності) в аналітичні таблиці; дозволяють виконувати горизонтальний та вертикальний аналіз балансу та фінансових результатів; виконують розрахунок фінансових показників на підставі широкого набору методик аналізу та дозволяють відобразити динаміку їх змін та ступінь відхилень від оптимальних значень; здійснюють прогнозування значень показників на майбутні періоди на підставі різних методів розрахунку; забезпечують можливість переоцінки активів і пасивів підприємств за будь-який з часових інтервалів, що входить в період аналізу; формують різноманітні текстово-графічні експертні висновки та звіти; здійснюють консолідований та порівняльний аналіз групи

підприємств. В якості додаткових можливостей вони містять бібліотеку шаблонів, в якій зберігаються створені в процесі роботи шаблони вхідних (форм звітності) та аналітичних таблиць; забезпечують відображення даних аналізу та звітності в різних валютах; включають майстер швидкого створення проекту аналізу з необхідним набором методик аналізу; підтримують імпорт даних форм фінансової звітності та експорт даних аналізу. Основними перевагами цих систем є можливість створення власних форм вхідних даних, методик аналізу, звітів та експертних висновків; можливість настроювання режимів відображення даних в абсолютних або відносних одиницях, у відсотках, з кольоровою інтерпретацією, у вигляді різноманітних графіків та діаграм. Основним недоліком цих систем є необхідність введення або імпортування вхідних даних фінансової звітності та достатньо висока вартість.

Інформаційні системи аналізу фінансового стану, котрі належать до третьої групи, зокрема система «1С: Управління виробничим підприємством», включають модулі фінансового аналізу, які дозволяють здійснити фінансовий аналіз з розрахунком основних показників фінансового стану підприємств на основі як планових, так і фактичних значень фінансово-господарської діяльності підприємства. До складу системи «1С: Управління виробничим підприємством» входить модуль «Бюджетування», використання засобів якого забезпечує вирішення комплексів завдань фінансового аналізу, наведених вище, та забезпечує гнучку настройку показників для цілей обліку і аналізу, визначення правил відбору даних для здійснення фінансового аналізу, побудову методик розрахунку показників фінансового аналізу, можливість модифікації підготовлених шаблонів аналітичних таблиць. Проте слід відмітити, що модуль достатньо складний в експлуатації і відносно громіздкий, а ефективність його використання залежить від кваліфікації користувачів системи. Основними перевагами інформаційних систем є реалізація в

одній системі різних задач управління та відсутність необхідності введення або імпортування вхідних даних для фінансового аналізу, а основними недоліками є висока вартість систем та необхідність наявності висококваліфікованих користувачів.

Таким чином, серед розглянутих груп інформаційних систем аналізу фінансового стану підприємств найширші можливості мають спеціалізовані інформаційні системи аналізу фінансового стану та управлінські інформаційні системи, які містять модуль аналізу фінансового стану, причому можливості перших ширші за можливості других. Крім того, вартість спеціалізованих інформаційних систем нижча за вартість управлінських інформаційних систем. Отже, для забезпечення найширших можливостей фінансового аналізу слід використовувати спеціалізовані інформаційні системи. Однак, використання управлінських інформаційних систем дозволяє автоматизувати різні задачі управління, зокрема задачі обліку і аналізу, внаслідок чого немає необхідності використовувати окремі інформаційні системи обліку й аналізу та здійснювати обмін інформацією між ними. Отже, якщо можливості управлінських інформаційних систем щодо аналізу фінансового стану підприємств є прийнятними, то їх використання є більш доцільним.

Література

1. Височан О.С. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті: Навчально-методичний посібник. – Львів: Львівська політехніка, 2005. – 192 с.
2. Гушко С.В., Шайкан А.В. Управлінські інформаційні системи. – Львів: Магнолія, 2010. – 320 с.
3. Іванюта П.В. Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті. – К.: ЦУЛ, 2007. – 280 с.
4. Інформаційні системи і технології в обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності /Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, В.В. Євдокимов, Легенчук С.Ф. - За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-е вид., перероб. і доп. – Житомир: ПП „Рута”, 2007. – 468 с.